

**ДРУГІ КРИВОРІЗЬКІ
ІСТОРИКО-ПРАВОВІ ЧИТАННЯ**

**«ПОЛІТИКО-ПРАВОВІ ПРОБЛЕМИ
РОЗВИТКУ СУЧАСНОЇ УКРАЇНИ»**

**РЕГІОНАЛЬНА СТУДЕНТСЬКА
НАУКОВА КОНФЕРЕНЦІЯ**

**Кривий Ріг
5 травня 2011**

ЗБІРКА ТЕЗ

Укладачі:

заступник декана КФ НУ «ОЮА», ст. викладач О. М. Стець
завідувач кафедри гуманітарних та соціально-економічних дисциплін,
к. і. н. Н. О. Барабаш

Д76 Другі криворізькі історико-правові читання «Політико-правові проблеми розвитку сучасної України» : збірка тез регіональної студентської наукової конференції / уклад. О. М. Стець, Н. О. Барабаш. – Кривий Ріг, 2011. – 143 с.

Збірка тез наукових робіт учасників регіональної студентської наукової конференції «Другі Криворізькі історико-правові читання», яка проходила в КФ НУ «ОЮА» 5 травня 2011 року, включає в себе роботи студентів і школярів, що брали участь у конференції.

Збірка тез наукових робіт укладена українською, російською та англійською мовами.

ЗМІСТ

Передмова

Секція I. Історія і теорія українського парламентаризму

History and the theory of the Ukrainian parliamentary <i>Kotakha Anastacia Igorevna</i>	5
Політична корупція та правова безпека України <i>Козуб Ірина Сергіївна</i>	8
Нормативно-регулятивні компоненти антикорупційного законодавства <i>Бабенко Катерина Александровна</i>	12
Правовий статус жінки <i>Литвяк Вікторія Васильевна</i>	16
Соотношение социальной и юридической ответственности <i>Бирюкова Валерия Андреевна</i>	20
До питання витоків українського парламентаризму <i>Глінська Тетяна Ігорівна</i>	22
Ідея слов'янської федерації у документах Кирило-Мефодіївського товариства <i>Можчук Юрій Володимирович</i>	26
Перший сойм Карпатської України: нереалізовані надії <i>Павлючик Тетяна Володимирівна</i>	30
Державний лад та устрій Донецько-Криворізької республіки (1918 р.) <i>Орлова Віолета Валентинівна</i>	33
Становлення української парламентської практики на початку ХХ ст. <i>Шкуронат Ганна Олександрівна</i>	36
Проблема представництва в українській державі гетьмана Павла Скоропадського <i>Божко Олексій Олексійович</i>	40
Становлення українського парламентаризму <i>Кандаурова В. І.</i>	43
Загальна характеристика Конституції України як основного закону держави <i>Ошийко Єлизавета Андріївна</i>	47

нців. Дослідники виділяють три етапи, які з урахуванням усіх точок зору можна сформулювати так: 1). початковий (академічний); 2). патріотичний (організаційний); 3). партійно-політичний. За такої логічно-структурної схеми можна визначити й етапи західноукраїнського парламентаризму в зв'язку з діяльністю австрійського парламенту: 1). початковий етап (1848-1851рр.); 2). організаційний (1860-1918рр.); 3). партійно-політичний (1890-1918рр.).

Таким чином, як свідчить історіографічний аналіз стану дослідження початкового періоду формування українського парламентаризму, даної проблематики торкалися як безпосередні свідки та учасники того процесу, так і радянські дослідники. Однак, перші спроби об'єктивної оцінки історії парламентської практики в Україні з'явилися лише з процесами державотворення на початку 1990-х рр., які актуалізували звернення до теоретичної спадщини та практичного досвіду минулого.

Перелік використаних джерел:

1. Дмитрушко В.С. Практика парламентаризму в діяльності українських установ станово-представницького характеру (1917-1918рр.): історіографія проблеми // Часопис української історії. К.: 2006. Випуск 5. с.74-78.
2. Дмитрушко В.С. Становлення української парламентської практики (1848-1918рр.): історіографічний аспект. // Часопис української історії. К.: 2006. Випуск 5. с.24-28.

ПРОБЛЕМА ПРЕДСТАВНИЦТВА В УКРАЇНСЬКІЙ ДЕРЖАВІ ГЕТЬМАНА ПАВЛА СКОРОПАДСЬКОГО

Божко Олексій Олексійович

Магістрант Криворізького державного педагогічного університету,
історичного факультету

Науковий керівник: д. і. н., професор Шайкан В.О.

На сучасному етапі розвитку світової цивілізації характерною ознакою громадянського суспільства та правової дер-

жави є участь народу в управлінні країною, його можливість впливати на доленосні рішення та контролювати діяльність високопосадовців. Усе це забезпечується наявністю в політичній моделі держави системи представництва, ідея якої лежить в основі сучасного парламентаризму. Оскільки нинішнє становлення української державності актуалізує необхідність дослідження аналогічних процесів, які відбувалися у минулому нашої країни, в даній статті ми спробуємо розглянути проблему представництва у Гетьманаті П. Скоропадського, особливо з огляду на те, що пріоритетного значення сьогодні набуває потреба рефлексії державотворчого досвіду України в період національно-визвольних змагань 1917 – 1921 років.

Не дивлячись на те, що в державно-політичній системі Другого Гетьманату не існувало представницького органу, це не означає, що такий стан речей сприймався П. Скоропадським як нормальний. В основному конституційному акті Української Держави – Грамоті до всього українського народу від 29 квітня 1918 року зазначалося, що наявна модель організації влади має тимчасовий характер і що «в найближчий час буде видано закон, установлюючий порядок виборів до Українського Союму» [1, ст. 100]. Отже, сама ідея парламентаризму гетьманом не відкидалася. Більше того, майбутній представницький орган міг навіть змінити форму державного правління, про що заявляє в німецькій газеті прем'єр-міністр гетьманського уряду Ф. Лизогуб: «Ми не хочемо відібрати у народа права самому визначити майбутню й остаточну форму правління. Діло національного зібрання, яке буде скликане, вирішити, чи країна хоче лишитися при гетьмані, чи встановить яке інше правління, чи бути Україні монархією, чи республікою» [2, ст. 97]. У зв'язку з цим, в заяві кабінету міністрів від 10 травня 1918 року йшлося, що «правительство не вважає потрібним оголошувати широку програму законодавчої роботи, бо остання належить до будучого народного представництва» [2, ст. 96].

Однак, П. Скоропадський чудово розумів нагальну потребу народного представництва навіть за відсутності парламенту в державі, тому намагався реалізувати його у досить своєрідний спосіб. «Не имея парламента или другого аналогичного учреждения, я решил видеть как можно больше народа. В этом отношении я не стеснял никого. В приемной у меня сталкивались люди самых различных направлений», – пише гетьман у своїх спогадах [3, ст.160]. Він також намагався не відкладати час скликання парламенту. Вже 15 жовтня у листі до Ф. Лизогуба гетьман наголошує, що «після утворення Сенату, після відкриття першого Українського Університету, після оповіщення законів про організацію армії й загальну військову повинність, про міське й земське самоврядування й цілого ряду інших законів, можна вважати, що перший період будівництва Української Держави близиться до свого кінця. На цій підставі я думаю, що вже настав час приступити до вироблення закону, який має завершити нашу планомірну працю по будівництву державности, а саме до вироблення закону про вибори до Державного Союму» [2, ст. 399].

Але реалізувати цей намір судилося новій Раді міністрів під головуванням С. Гербеля, яка серед основних положень своєї програми вважала «негайне оголошення закону про Державний Союм і вибори до нього на демократичних основах» [2, ст. 415]. Незважаючи на вкрай несприятливі обставини в державі, спричинені відходом німців та оголошенням федерації з небільшовицькою Росією, особлива комісія при міністерстві внутрішніх справ розробила правила виборів до Державного Сейму. За ними Україна поділялася на 251 виборчий округ, з них 219 становили сільські, 32 – міські округи, кожен з яких мав висилати по 1 депутату. Найбільші міста мали право обирати наступну кількість депутатів: Київ – 7, Одеса – 6, Харків – 4, Катеринослав – 3. Кілька значних повітових міст також виділялися в самостійні виборчі округи. [2, ст. 416]. Даний виборчий закон мав загальний, демократичний

характер, до участі у виборах допускалися усі верстви населення. За планами гетьмана, відкриття Державного Сейму мало відбутися 15 лютого 1919 року [3, ст. 185], але сам він підписав грамоту про зречення від влади 14 грудня 1918 року, що, в свою чергу, знаменувало припинення існування Української Держави.

Таким чином, розглянувши проблему представництва в Україні у період Другого Гетьманату, можемо зробити висновок, що ідея скликання парламенту не відкидалася урядом П. Скоропадського, влада якого носила тимчасовий характер. Більше того, майбутній Державний Сейм повинен був ствердити остаточний державний устрій України, маючи змогу обирати між республікою та монархією. Реалізації зазначених проектів П. Скоропадського завадило повстання Директорії УНР та падіння самого гетьмана.

Перелік використаних джерел:

1. Грамота до всього українського народу // Верстюк В., Гай-Нижник П., Кониш С. та ін. Науково-документальна збірка до 90-річчя запровадження державної служби в Україні / Упоряд. А. Вишневський. – К.: Центр сприяння інституційному розвитку державної служби, 2008. – С.100 – 101.
2. Дорошенко Д. Люстрована історія України 1917 – 1923 рр. – Том II. Українська Гетьманська Держава 1918 р. – Ужгород, 1930.
3. Скоропадский П. Воспоминания: конец 1917 года по декабрь 1918 года // Скоропадский П. Спогади (кінець 1917 – грудень 1918). – К., Філадельфія, 1995. – С.45 – 325.

СТАНОВЛЕННЯ УКРАЇНСЬКОГО ПАРЛАМЕНТАРИЗМУ

Кандаурова В. І.

Криворізький технічний університет
Науковий керівник: викладач Чернодід Г.С.

На сьогоднішній день у суспільстві велику увагу, суперечливі оцінки і судження викликає до себе таке політичне явище, як парламентаризм.